

השבת של רבי נחמן מברסלב

כל מה שמתגדל ומתפאר שם הצדיק יותר מתגדל ומתפאר שם השם יתברך ביותר. (קל"מ ב', סז)

טוב להגיד ולשיר **נַחַמְּנוּ נַחְמָן מֵאוֹמֵן** לזכות לבל הישועות

שבת ואתחנך

מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אתי ... (דברים ה, כה)

אמרו רבותינו ז"ל: "מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אתי וכו'" אמר משה לישראל: כפויי טובה וכו'. בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לישראל "מי יתן וכו'", היה להם לומר: תן אתה וכו', אף משה לא רמזה להם עד אחר ארבעים שנה וכו'; ומזה למדו, שאין אדם עומד על סוף דעתו של רבו עד ארבעים שנה, עיין שם ברש"י ותוספות. ומכל זה מבאר כמה מזהירים רבותינו ז"ל על התבודדות, דהיינו לפרש שיחתו לפני השם יתברך ולבקש מלפניו שייתן לנו יראת שמים לבלתי נחטא, אף על פי שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, אף על פי כן הכל בידו, וצריכין לבקש אותו יתברך דייקא על זה, וכמבאר שם במהרש"א. וכן מדברי רבותינו ז"ל הנזכרים, צריכין ללמד כמה צריכין לעסוק בזה להבין סוף דעתם של רבותינו ז"ל, שהזהירו אותנו על זה, כי הבעל דבר מחליש מאד דעת כל אחד ואחד, כאלו לא עליו כוונת רבותינו ז"ל, לפי עכירת מעשיו וקשיות ערפו וכו'.

אבל באמת אינו כן, רק השם יתברך רוצה שנבין בעצמנו סוף דעתו, שרצונו וחפצו שנקבש אותו תמיד: תן לנו אתה יתברך לב טוב וכשר ליראה את שמך! ועיין בתוספות שם, שמושה בעצמו לא שם לבו כל כך לזה, כי לא היה צריך לזה, כי היה צדיק גדול; אבל ישראל, שלא היו במדרגה זו, היה להם ביותר לשום על לבם ולכוון דעת ה' יתברך, שיבקשו אותו שישמרם מעברות ושייתן להם יראת שמים, בבחינת 'תן אותה'. והרי מבאר בתוספות הני"ל הפך הדעת של קצת המהפכין את האמת, שאומרים שאין ראוי לעסוק בהתבודדות לפרש שיחתו לפניו יתברך כי אם גדולי

הצדיקים, אבל לא בני הנעורים, ובפרט אנשים מגשמים וכו'; והרי מבאר בתוספות הני"ל ההפך ממש, שאדרבא משה רבנו לא היה צריך לזה כל כך כי היה צדיק גדול, אבל על ישראל דייקא הקפיד מאד מאחר שידעו את מדרגתם, מחמת זה דייקא היה צריכין להתחזק בהתבודדות ולהבין סוף דעתו של ה' יתברך, שאף על פי שהוא עצמו אומר 'מי יתן', שנראה מזה שאין הדבר בידו כביכול, כמו שאמרו רבותינו ז"ל: הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, אף על פי כן רצונו שנקבש אותו: "תן אותה", שזה עניין ההתבודדות, לפרש שיחתו בינו לבין קונו ולהתחנך ולבקש מלפניו על נפשו, שייתן לו ברחמי יראת שמים לבל יחטא עוד; כי באמת לאמתו, הכל בידו יתברך, כמו שכמה פסוקים ומאמרי רז"ל מורים על זה, רק שרצונו יתברך דייקא לבקש אותו על זה. וזה בעצמו כוונת "מי יתן והיה לבבם זה", היינו שיישמו לבם היטב לזה, לבקש ולהתחנך מלפניו יתברך תמיד על זה ולומר "תן אתה וכו'", ואז בודאי יזכה אותם ה' יתברך ליראת שמים ולכל טוב. (עיין בדף הסמוך להלכות שבת לפי אוצר היראה - התבודדות, אות מח).

כי אתם המעט מכל העמים ... (דברים ז, י)

שאתם ממעיטיין עצמכם, כשאני משפיע לכם טובה (כמובא בפירוש רש"י). שכשה' יתברך מאיר עליהם הארת התנוצצות אלקותו יתברך, אינם רודפים לחקר אחר חקירות וידיעות וחכמות, רק הם מתחזקים באמונה ורודפים אחריו מיד, בבחינת (שיר השירים א): "משכני אחרך נרוצה", שתכף כשה' יתברך מתחיל למשכס אליו, אזי תכף הם רצים אחריו. וכמו שפירש רש"י שם: אני שמעתי משלוחיך שאתה רוצה למשכני אליך ואני תכף רצתי אחרך וכו'. ותכף כשישראל מתחילין לרדף אחריו יתברך, אזי ה' יתברך עושה עצמו כמו מי שבורח ומסתיר

ומעלים עצמו, בבחינת (שם ח): "ברח דודי וכו'", בבחינת (שם ה): "פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר וכו'". ואחר כך צריכין להתחיל בהדרגה כסדר לרדף אחריו ולבקשו ולעבדו בעבדות ובמעשים טובים בשמחה, עד שנוכה למצאו, בהתגלות נפלא יותר ויותר.

וזה בחינת "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע", היינו שכל אשר דבר ה' "נעשה" מיד תכף בלי שום שאלה וחקירה כלל, ואחר כך "ונשמע", מלשון שמיעה והבנה; כי על ידי עשיית המצוה באמונה ובתמימות ובשמחה, זוכין אחר כך להבין ולהשיג השגות גדולות ונוראות.

אבל העכו"ם והאפיקורסים, הם רוצים להקדים ה"נשמע" ל"נעשה", כי הם משקעים בכל התאוות ומדות רעות, ורוצים תכף להשיג חקירות בידיעת אלקותו יתברך וטעמי מצותיו הקדושים, ואז אפשר היו מרצים לעשות איזה מצוה, אם היו רואים אור המצוה בשרשה שהיא מאירה בכל העולמות (הלכות נפילת אפים וקדשה דסידרא - הלכה ד, אות יג לפי אוצר היראה - אמונה, אות יז).

(ספר אבי הנחל ב' - מכתבים עט-פג)

מכתב

לכבוד לבי ובשרי,

אשר גזר עליו ה' מעת תחילת הוייתו בבטן אמו שיירים את דגל רבנו זצ"ל בעולם, ויפתח עיניהם ולבם של ישראל ויודיע ויגלה לכל העם שבוה תלוי כל עיקר גאולתנו ופדות נפשנו, וכלם יראו ויבינו את האמת המאיר עכשיו בעולם.

אי אפשר להאדם להבין שום דבר כי מאד עמקו מחשבותיו יתברך.

הכסילים והבערים אינם יודעים ומבינים עניין זה, מה זה עשה ה' "בפרח רשעים כמו עשב ויציצו כל פעלי און להשמדם עדי עד", למה לו להפריחם ולהשמדם עדי עד. אבל באמת ישרים

דרכי ה' ולא עולתה בו, רק שאי אפשר להבין זאת בשום שכל אנושי. חזק מתנים ואמץ כח לחזר אל קדשת היהדות.

לאהובי אחי, לבי ונשמתו, הקדוש ברוך הוא משתעשע ומתפאר בו ונתן לו וכו'... בשביל שירחם על ישראל, לעורר ולהלהיב לבם כלהב אש אל המנהיג והמלך האמת של כל ישראל בדורות אלו, הנחל נובע, ותהיה היכלת בידו להמשיך כל נפשות ישראל אל הנחל נובע, ולהפליא ולהאהיב על ישראל נוראות חכמתו, חכמה העולה על כל החכמות של כל החכמים האמתיים שהיו מיום בריאת העולם, כי רק הוא לבדו בכחו הנורא מאד מאד יכול להוציא אותנו מתוך החושך והירידה העמקה של עכשיו ולהאיר עיני ישראל שכלם יראו אור ה' עין בעין, שזהו עיקר הגאולה.

יקר בעיני כל דבריק, אגילה ואשמחה בהם מכל הון ובהם תשעשע נפשי, ותמיד כל מחשבותי ותשוקתי אליך ולישועתך תמיד בכל עת.

נעימת לבי וחיותי, שנשא אותו ה' והעלהו לשמי מרום כדי לזכותו למעלה עליונה שאין מעלה אחריו, שיגדל ויקדש בכל העולמות את שם הצדיק הרועה נאמן ורחמן אמתי שמקבץ כל הנדחים והאבודים מכל המקומות שתעו לשם ומכניסם תחת כנפי השכינה, ואשר שלחו ה' אלקים להחיותו בדורותיו אלה יותר מבחיינו, לגאולנו גאולת עולם שאין אחריה גלות. אשריך אשר עשה ה' אתך גדולות ונוראות כאלה, ה' יאריך ימך ויאיר בלבך אורות הצחצחות העליונות הגנוזות, אורייתא דעתיקא סתימאה.

כאס סלי תוקפ סר ביאת פאסיח ...

לזכרון נצח מורינו ר' ישראל בער אודסר בן ר' אייזיק שלמה זצ"ל

זקף קומתך ואמץ ירך וכתך להתגבר כגבור מלחמה, ועוררה אהבתך הישנה אשר היא למען טובתך וישועתך הנצחית ולמען אהבת ישראל הנמצא בלבך, תעמדם לישועתם וגאלתם מהחשך האים והנורא אשר בדורותינו אלה.

ידיד לבי, המושל בגוני המדע והחכמה עלאה דעלאה על כל עלאין שגלה רבנו הנחל נובע החכם האמת אב החכמים שהיו ושיהיו, אשר בחכמתו הנוראה יכבש כל העולם ויוציאם מחשך לאור ויאיר בלבם אור ה'.

אחי חביבי, לבי ונשמותי, הקדוש ברוך הוא נתן לו וכו'... כדי שירחם על ישראל, להמשיכם אל המנהיג והמלך האמת הנורא של דורותינו האלה, הנחל נובע, השליט בחכמת ה' על כל באי עולם, להוציאם מהחשך והירידה העמקה ולהאיר בלבם אור ה', שגלם יכירו וידעו את ה', עין בעין.

ושלום. ושמרנו והצילנו ברחמיך כל ימינו לעולם מעונש תפיסה ובית האסורים, חס ושלום, שלא נבא לעולם לתפיסה ובית האסורים. ותרחם על כל עמך בית ישראל שכבר נתפסו בבית האסורים שתמרה להוציאם משם בשלום ונחת, כי אתה יודע צערם ומכאובם ועצם הרחמנות אשר עליהם, הוציאם מחשך וצלמוות ומוסרותיהם תנתק, ה' מתיר אסורים, אמור לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו.

ותן לנו פרנסתנו בהרחבה גדולה מאתך לחיים טובים ולשלום, באפן שנוכה להיות כרצונך הטוב באמת כל ימי חיינו לעולם. "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה דינו כוונה עלינו ומעשה דינו כוונתו. יהיו לרצון אמרי-פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי. ואני תפילתי לך ה' עת רצון אלקים ברב חסדך ענני באמת ישעך. ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. ברוך ה' לעולם אמן ואמן": (לקוטי תפילות ב' - מתוך תפילה נג)

והנה בליל ראש השנה, היה רוח סערה גדול וחזק מאד, והיה לנו פחד גדול, ורוח סערה הזה נמשך כל הלילה וכל היום עד שעת מנחה. ומחמת סערת הים, נחלשתי מאד בבוקר ולא יכולתי להתפלל כאשר כבר היה לי זה החולאת של הים כמה פעמים, ולא הייתי יכול להתפלל כלל, גם שארי אנשי הספינה רבם נחלשו מאד ובחסדי ה' הגדול הפליא נוראותיו עמי ועורני בחלישות כח כזה להתפלל מעט ולשמע קול שופר ולהתעורר לבכיה קצת. גם הבעלי תפלות התפללו בישיבה והכל בישיבת ה' הגדול, וגם קיימנו מצות תקיעת שופר כראוי, וביום שני דראש השנה אחר גמר התפלות והתקיעות ואחרי שעת שחרית, חזרה ועמדה הספינה אצל מקום אחד, וזה המקום היה סמוך לעיר טשרניקילס בערך מהלך יום אחד ביבשה, והיה לנו צער ממה שעמד שם. ואף על פי כן

סיפור (ימי מוהר"ת חלק ב' - קע-קעה) © ובערב שבת ירדו שני

אנשים מהספינה לשבות שבת קדש בעיר הנזכרת לעיל, כי סברו שלא יזוו עד אחר שבת-קדש, גם אנחנו היה בדעתנו לירד לעיר בערב ראש השנה כדי להיות שם על קבר רבנו יעקב בעל הטורים שהוא קבור שם, אך רבות מחשבות בלב איש וכו', כי בליל שבת קדש נשתנה הרוח, ותכף כעסו המלחים על אשר ירדו השניים מאתנו הנזכרים לעיל לתוך העיר, וסוף דבר הִכרחו לחזור לתוך הספינה ביום שבת קדש, וביום ראשון שהוא ערב ראש השנה זזה הספינה מסאקיס.

והשנים הנזכרים לעיל שהיו בעיר ספרו לנו שקבלו אותם שם אחינו בני ישראל, גומלי חסדים בני גומלי חסדים, בכבוד גדול ושספרו להם מגדל תקף הנס שהיה להם בימי הפסח העבר שהזו היה מלחמת הגרעקין שיסברו העיר והישראלים היו בתוך המבצר והחזקת בין הישמעאלים והגרעקין בקשו מהישמעאלים שיתנו להם עשרה יהודים והם יחזירו להם בעד זה כמה וכמה ישמעאלים ובחסד ה' הנפלא על עמו ישראל לעולם, נתן בלב הפאשי שלא נתרצה בשום אופן ליתן להם אפילו צפורן אחת של ישראל, והישראלים עמדו בסכנה כל ימי ניסן עד סוף הפסח, ועיניהם היו כלות בכל יום שיבוא להם עזר מסטנבול, אבל נתעכב הדבר הרבה. ובליל שביעי של פסח, היה תקף הנס שבאו אנשי חיל הרבה מסטנבול, והשם יתברך הביא אותם במהירות גדול שהלכו בלילה אחת מה שהיו צריכין לילך כמה ימים, ועל ידי זה נצלו הישראלים בחסדו הגדול יתברך ואמרו הישראלים שם שבדעתם לכתב מגלה שלמה מתקף הנס שהיה להם:

© והנה בערב ראש השנה הלכנו מסאקיס כנוצר לעיל, ותהילה לאל טבלנו עצמנו בבוקר בתוך הים, על ידי חבלים. אחר כך, הגיע יום ראש השנה הקדוש והנורא, ותהילה לאל היו לנו בעלי תפלות ותוקעים בעזרת השם יתברך, וטוב להודות לה' כי אני הבאתי השופר מצפת בעזרת השם יתברך כי זה האישי שהיה השופר שלו הכין שופר לקחו בדרך, ושכחו בביתו ואחר כך כשנסעתי אנכי מצפת בשבוע שאחריה שלחו השופר עמי וראיתי תכף כי מאת ה' הוא שאזכה להיות שליח לדבר מצוה הזאת להביא השופר, ואנחנו היינו על הספינה תשעה-עשר אנשים, חוץ משתי נשים:

שיחות (ר' ישראל אודסר, זצ"ל) © ... "ברוך אתה

השם שומע תפילה..." הוא שומע כל תפילתנו, וסוף כל סוף יהיה ישועה, אבל אסור לנו להרהר, מדוע לא רואים, זה עיקר האמונה, להאמין בהשם...

אני סבלתי על הפה, סבלתי מאוד, כאבים גדולים, ואני חיזקתי עצמי להתפלל בכל יום להשם, התפללתי והתפללתי והתפללתי, עד שאני רואה שהם עברו, הייסורים הלכו, ואינני יודע איפה הלכו? אבל הלכו ממני, היה לי צער גדול, לא יכולתי לסבול הכאבים, התפללתי בכל יום להשם יתברך, ואני מתפלל, אני מתפלל, לבי רואה, הכלל עכשיו אני רואה, השם יתברך שומע תפילה, וברוך השם בסדר הכל, השניים והחניכיים והפה כולו, הכל בסדר ברוך השם, אולי לא צריכים לספר, אבל חסדי השם ונפלאותיו צריכים לדבר...

... בכל יום להתפלל להשם יתברך באמת, באמונה, אני סבלתי על הפה מאוד, החניכיים והשניים, והיה לי, סבלתי מאד, כאבים וצער גדול, אני התפללתי והתפללתי, היום אני רואה שהשם יתברך שומע כל התפילות ולקח ממני כל הייסורים, אני יכול לאכול ואני לא סובל, אני מספר את זה להתחזק ולהתפלל להשם בכל יום על כל דבר, להתפלל להשם באמונה, השם יתברך שומע תפילותינו...

... רבי נתן סיפר לרבנו: "אני אפשר לי לסבול". אז אמר לו רבנו: "אבל עשית טוב, עשית ה"ליקוטי הלכות" ו"ליקוטי תפילות", מה אתה רוצה?!", אז משה רבנו אמר לו: "מה אתה אומר טוב?! טוב מאוד!..."

רבי נתן. המחלוקת היה עליו גדול מאד, כל רגע היה נסים שהוא נשאר בחיים, אז הוא אמר לרבנו: "אני לא יכול לסבול", אז אמר לו רבנו: "אבל עשית טוב, מה אתה בוכה כל כך? עשית טוב, עשית "ליקוטי הלכות" ו"ליקוטי תפילות", מה אתה רוצה? מה אתה בוכה כל כך?!", אז אמר משה רבנו: "מה אתה אומר שעשית טוב?! טוב מאוד!..."

ביום שני דראש השנה הנזכר לעיל, לא נמשכתי אחר הצער כלל, רק אדרבא השם יתברך עורני שנמשך עלי שמחה גדולה, ורקדתי הרבה ביום שני דראש השנה בשמחה רבה:

עצות ותפילות

(לקוטי עצות - תלמוד תורה, סז-סח) מי שאומר תורה ברבים ושומעים תלמידים שאינם מהגונים, על-ידי זה בא עצירת גשמים, חס ושלום; גם נתפס בתפיסה, חס ושלום (לקוטי מוהר"ן ב', סימן ט"ו). על-ידי כבוד התורה בא גשמים (שם).

... ושמרנו והצילנו תמיד מתלמידים שאינם הגונים, כי אתה ידעת כי בשר ודם אנחנו ואין אתנו יודע עד מה אידך להיזהר ולהישמר מהם, חוסה על כבוד התורה הקדושה שלא תגיע לתלמידים שאינם הגונים שאינם ראוים לקבלה. [ותחוס] ותרחם עליהם ותשיבם מהרה בתשובה שלמה לפניך, באפן שיוכלו ברחמיך לקבל אמתת נעימות התורה הקדושה, ותגלה האמת בעולם ולא יהיה כח להשקר להסתיר ולהעלים האמת, חס

